

POSTANOWIENIE

Dnia 13 września 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Kołodziejski

w sprawie **P.W.**

o odszkodowanie i zadośćuczynienie za niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 13 września 2023 r., wniosku Sądu Okręgowego w Poznaniu zawartego w postanowieniu z dnia 7 czerwca 2023 r., sygn. akt III Ko 349/23,

o rozstrzygnięcie sporu o właściwość miejscową,
na podstawie art. 38 § 1 k.p.k. *a contrario*

p o s t a n o w i ł :

wniosek Sądu Okręgowego w Poznaniu pozostawić bez rozpoznania.

UZASADNIENIE

Do Sądu Okręgowego w Płocku wpłynął wniosek o odszkodowanie i zadośćuczynienie za niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie P.W., zastosowane postanowieniem Sądu Rejonowego w Płocku z dnia 13 grudnia 2017 r., sygn. akt II Kp 564/17 (k. 4-6).

W dniu 13 lutego 2023 r. Sąd Okręgowy w Płocku wystąpił do Sądu Apelacyjnego w Łodzi o przekazanie przedmiotowej sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu (k. 157-159). Organem właściwym do reprezentowania Skarbu Państwa jest bowiem Prezes Sądu Apelacyjnego w Łodzi, co w ocenie sądu wnioskującego uzasadniało postąpienie zgodnie z art. 44² pkt 1 k.p.c., stosowanym odpowiednio na podstawie art. 558 k.p.k.

Przychylając się do powyższego wniosku, Sąd Apelacyjny w Łodzi postanowieniem z dnia 19 kwietnia 2023 r., sygn. akt II AKo 43/23, na podstawie art. 44² pkt 1 k.p.c. w zw. z art. 558 k.p.k. i art. 43 k.p.k. przekazał sprawę z wniosku pełnomocnika P.W. do rozpoznania sądowi równorzędnemu, tj. Sądowi Okręgowemu w Poznaniu (k.166-167).

Sąd Okręgowy w Poznaniu, postanowieniem z dnia 7 czerwca 2023 r., sygn. akt III Ko 349/23 zwrócił się do Sądu Najwyższego o rozstrzygnięcie na podstawie art. 38 § 1 k.p.k. sporu pomiędzy Sądem Okręgowym w Poznaniu a Sądem Apelacyjnym w Łodzi w przedmiocie właściwości miejscowej do rozpoznania sprawy P.W. o odszkodowanie i zadośćuczynienie za niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie (k. 177-178). Z uzasadnienia decyzji sądu wnioskującego wynika, że gdyby sam fakt reprezentowania Skarbu Państwa przez prezesa danego sądu w sprawach o odszkodowanie za niesłuszne tymczasowe aresztowanie wykluczał bezstronność tego sądu, a tym samym uniemożliwiał rozpoznanie tych spraw, ustawodawca uwzględniłby tę okoliczność przy formułowaniu przepisów ogólnych. Tymczasem przepisy ogólne są jednoznaczne i nakazują, by sprawę o odszkodowanie zgłosić w sądzie okręgowym, w którego okręgu wydano orzeczenie w pierwszej instancji i to właśnie ten sąd jest właściwy do jej prowadzenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wystąpienie Sądu Okręgowego w Poznaniu nie mogło być przedmiotem merytorycznego rozpoznania w oparciu o art. 38 § 1 k.p.k.

Wskazany przepis reguluje kwestię rozstrzygania sporów kompetencyjnych mających miejsce wyłącznie pomiędzy sądami właściwymi do merytorycznego rozpoznania sprawy. Spór taki nie jest więc możliwy pomiędzy sądem, którego właściwość została ustalona z delegacji (niezależnie od podstawy prawnej takiej decyzji) i sądem wyższego rzędu, który wskazał ten sąd jako właściwy do rozpoznania sprawy. W takim wypadku sąd wyższego rzędu nie wypowiada się bowiem (negatywnie czy pozytywnie) w przedmiocie własnej właściwości do rozpoznania sprawy (wydania orzeczenia w przedmiocie procesu), a dokonuje wyłącznie oceny okoliczności warunkujących jej przekazanie, które dotyczą dwóch

sądów niższego rzędu (równorzędnych). Stąd też sąd, któremu sąd wyższego rzędu nad sądem właściwym przekazał sprawę do rozpoznania, nie może kwestionować tej decyzji poprzez inicjowanie sporu o właściwość w oparciu o art. 38 § 1 k.p.k. (por. uchwała SN z dnia 14 września 2022 r., I KZP 11/22, OSNK 2022, nr 11-12, poz. 42).

Przenosząc powyższe uwagi na grunt niniejszej sprawy zauważyć należy, że Sąd Apelacyjny w Łodzi nie był właściwy do orzekania w przedmiocie odszkodowania i zadośćuczynienia za niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie P.W., a rozstrzygał wyłącznie kwestię incydentalną, dotyczącą wskazania – z inicjatywy Sądu Okręgowego w Płocku – innego sądu równorzędnego do rozpoznania tej sprawy. Zatem wniosek Sądu Okręgowego w Poznaniu nie zmierza do rozstrzygnięcia rzeczywistego sporu pomiędzy dwoma sądami właściwymi do rozpoznania sprawy, a jedynie wywołania kontroli zasadności samej decyzji o zastosowaniu właściwości z delegacji. Tymczasem jak wskazano wyżej, nie temu służy instytucja z art. 38 § 1 k.p.k.

Mając powyższe na względzie Sąd Najwyższy postanowił jak w części dyspozytywnej.

(P.B.)

[ms]